

Člen ČŽL

Kontaktní adresa: marvanm@volny.cz

Obsah materiálu do veřejné konzultace EK k Evropské hospodářské soutěži v kontextu Zelené dohody pro Evropu:

Úvod	Str. 2
Něco o nás	Str. 2
Náš názor na obsah Vaší výzvy	Str. 2
Naše odpovědi na Vaše otázky	Str. 3, 4, 5
Popis současného stavu české ekonomiky a politiky, ze kterého náš návrh vychází	Str. 5
Návrh na změnu v legislativě a na způsob řízení umožňující zlepšení funkce tržní ekonomiky, jakožto dlouhodobě osvědčeného hospodářského systému	Str. 9
Závěr	Str. 10

Materiál do veřejné konzultace EK k Evropské hospodářské soutěži v kontextu Zelené dohody pro Evropu

Úvod:

Materiál vznikl na základě „pozvání“ ze dne 9.11.2020, které jsme jako člen ČŽL obdrželi prostřednictvím této zastřešující organizace. S ohledem na velmi krátkou lhůtu (10 dní) pro předložení našeho příspěvku nebylo možno vypracovat materiál podrobný. Omezujeme se proto na stručný popis toho, jak problém evropské hospodářské soutěže v kontextu Zelené dohody pro Evropu vidíme my, resp. na jakých principech by dle našeho názoru měl být založen nový model evropské ekonomiky, aby dokázal přeměnit EU na spravedlivou a prosperující společnost s moderní a konkurenceschopnou ekonomikou, která účinně využívá zdroje. Domníváme se totiž, že dosavadní návrhy kosmetických úprav stávající evropské legislativy či organizačních opatření ekonomického či politického charakteru na úrovni Unie či jednotlivých států, které mají zajistit udržitelný rozvoj, jsou v dnešní době především v důsledku covidové pandemie zcela nedostatečné a že je třeba začít připravovat změny zásadní.

Něco o nás:

Jsme nezisková organizace (zcela nezávislá, nepodporovaná žádnými vnějšími soukromými či veřejnými zdroji) založená v polovině devadesátých let pod názvem **Fórum žen** za účelem podpory žen ve vysokých politických a ekonomických funkcích a s cílem zvýšení jejich počtu v ekonomice a politice až na úroveň přirozené proporcionality s muži. Jednou ze sekcí Fóra žen je **PES – politicko-ekonomická sekce**, která (více než 10 let) pořádá brainstormingová setkání těch členek, jež se buď s ohledem na své profesní zaměření nebo oblibu ekonomické problematiky hospodářskými či společenskými problémy u nás zabývají. Prodiskutované názory a nápady (vycházející především z dlouhodobého působení v praxi), jak změnit, zlepšit, zjednodušit či zefektivnit řízení státu či funkci ekonomiky, byly průběžně zaznamenávány, a tak je dnes možno z nich vytvořit kompilát, který Vám v odpověď na Vaši výzvu k poskytnutí příspěvků předkládáme.

Náš názor na obsah Vaší výzvy:

Chápeme Vaši snahu přispět vhodnými opatřeními a nástroji k tomu, aby všechny členské země EU měly podmínky pro co nejefektivnější realizaci kroků k naplnění Zelené dohody pro Evropu, aniž by byly narušeny podmínky pro účinnou hospodářskou soutěž. Velmi oceňujeme, že se s výzvou obracíte k širokému plénu Evropanů, což považujeme s ohledem na hluboké společenské změny vyvolané i covidovou pandemií, které Evropu a celý svět v blízké

budoucnosti čekají, za velmi prozíravé. Věříme, že odezva na Vaši výzvu přinese od znalců evropského hospodářského prostředí, včetně toho českého, vyhovující odpovědi na Vámi položené konkrétní otázky. Chtěli bychom však zdůraznit, že jako dobří znalci ekonomické praxe upřednostňujeme to, aby pozitivních ekonomických a ekologických cílů bylo dosahováno především vlivem dobře nastaveného hospodářského systému, který by byl příslušnými orgány EU v případě potřeby pouze doladován. Praktici v našich řadách totiž dobře vědí, že každé sebelépe zamýšlené opatření, např. v rámci regulace otázka sankcí, zdanění, resp. dotací může být zneužito, přičemž i jeden takový případ zneužití může vyvolat ztrátu důvěry u podstatných skupin občanů a působit zcela kontraproduktivně. Naše odpovědi na Vámi zadané otázky jsou tedy pojaty širěji a řeší příslušnou problematiku hlouběji. Důvodem v této souvislosti námi navrhovaných změn v legislativě i v řízení celounijních záležitostí, je snaha vrátit systém tržní ekonomiky do parametrů, jimiž je tržní ekonomika původně definována, a kde může být snadno ošetřen jak boj o změnu klimatu a ochranu životního prostředí, tak i potřeby účinné hospodářské soutěže. Podotýkáme, že problematika, kterou se v tomto dokumentu zabýváme, se týká nejen České republiky, ale i řady jiných členských zemí EU, takže ji lze chápat jako celoevropskou.

Naše odpovědi na Vaše otázky:

Otázky na straně 2 a 3 Vaší výzvy považujeme za zcela legitimní, jestliže připustíme, že kontrola státní podpory je jediným možným nástrojem posouzení slučitelnosti určitého opatření s vnitřním trhem.

Otázka č.1:

Z praxe víme, že výklad pravidel může být u různých subjektů rozdílný; v případě sporu je pak administrativně, a tím i finančně velmi náročné zabránit podpoře, která je v rozporu s cíli ekologizace ekonomik. Pokud by byl náš nápad na úpravu dosavadního režimu DPH (viz další text) přijat, máme za to, že k omezení počtu a rozsahu podpor by došlo automaticky tím, že se škodlivé následky neekologických činností povinně promítnou do zvýšené DPH příslušných produktů či služeb a konečný daňový výnos zvýší objem státních či veřejných financí.

Otázka č.2:

Viz předchozí odpověď.

Otázka č.3a:

Domníváme se, že Zelená dohoda potřebuje, a proto vyžaduje, aby environmentálně přínosné projekty byly přiměřeně zvýhodněny, a to nejlépe udělením „zeleného bonusu“ (v našem návrhu jde o patřičné snížení DPH).

Otázka č.3b:

V případě přijetí našeho níže popsaného návrhu by k udělení zeleného bonusu docházelo v podstatě všude tam, kde by DPH nebyla navyšována v důsledku produkce negativní externality, která bude dříve nebo později vyžadovat finanční prostředky k likvidaci její nebo jejích důsledků.

Otázka č.4a:

Náš návrh předpokládá, že by se taxonomie EU a její klasifikační systém promítly do navrhovaného sazebníku, jehož sestavení a údržba by byly plně v režii EK. *(Jednalo by se o sazebník podobný existujícímu sazebníku celnímu a obsahoval by procentní sazby zvýšení DPH o hodnotu příslušné negativní externality, která je výrobou produktu/služby vyvolána a jejíž důsledky, jako je odpad, znečištění vzduchu, vody, včetně exhalací při dopravě produktu do místa spotřeby či užití, bude nutno likvidovat.)* K problému se totiž stavíme opačně, než je Váš postoj danou otázkou: vycházíme z potřeby co nejrychleji a nejúčinněji zabránit všem škodlivým vlivům na životní prostředí a z našich zkušeností, že takové sankce, jako je námi navrhovaná ekonomická sankce v podobě zvýšené sazby DPH, jsou bezkonkurenčně nejúčinnější.

V části 2 pojednávající o antimonopolních pravidlech, antimonopolní politice a politikách v oblasti životního prostředí a klimatu, máme za to, že vývoj a praxe v této oblasti v době před covidem-19 odpovídal popisovaným situacím, nicméně vlivem pandemie se natolik změnil jeho směr a rozsah, že zkušenosti z doby před covidem nebo v průběhu pandemie by těžko mohly přinést užitečnou informaci pro kvalitní rozhodnutí orgánů EK v oblasti antimonopolní politiky v dosud neznámém budoucnu. Lze totiž očekávat velké, zásadní a předem neodhadnutelné změny v oblasti životního prostředí a možná i klimatu, ale i ve struktuře hospodářství, že by bylo asi zbytečné navrhovat dnes opatření vedoucí např. ke zlepšení spolupráce podniků směřující k plnění cílů Zelené dohody, která by v pozměněné budoucnosti nebylo možno realizovat. Členky sekce se proto domnívají, že by bylo lépe vyčkat na to, až se situace kolem pandemie poněkud ustálí a začne být jasnější, kudy se bude směr vývoje v této oblasti ubírat a jak se do budoucna změní struktura hospodářství.

V části 3 věnované kontrole spojování podniků v souvislosti s politikami v oblasti životního prostředí a klimatu, jejíž otázky směřují proti poškozování zájmu spotřebitele, resp. k ochraně cílů Zelené dohody v oblasti životního prostředí a udržitelnosti, bychom chtěli upozornit na to, že námi navrhovaný systém, jehož ústředním mechanismem by byl již zmiňovaný sazebník, by hospodářskou soutěž vrátil do původních mantinelů, kterými jsou především cena a kvalita. Pokud by bylo třeba ošetřit i jiné aspekty, členky sekce se domnívají, že sazebník jako takový poskytuje velmi široké pole působnosti při řízení na úrovni EK i

jednotlivých států a vhodně voleným odůvodněním příslušného zvýšení nebo snížení sazby DPH by řídicí orgány mohly podpořit plnění svých záměrů a cílů.

Popis současného stavu české ekonomiky a politiky,
ze kterého náš návrh vychází:

- **většinový nezájem** o ekonomické či politické problémy státu demonstrováný slabou účastí občanů ve volbách a ve veřejném životě vůbec a němé podezírání vládnoucích struktur (ať už oprávněné či neoprávněné) z korupce nebo prosazování vlastních parciálních zájmů, což ve svém důsledku paradoxně vede k dalšímu přenechávání vůdčích pozic politickým zlatokopům, dobrodruhům a jiným lidem usilujícím pouze o svůj cíl, jímž je většinou rychlé zbohatnutí,
- dle většinového názoru běžných občanů došlo dlouhodobým působením zmíněného trendu k **vytvoření třídy miliardářů**, kteří (až na výjimky) přišli ke svému majetku většinou neetickým způsobem, posvěceným českou politickou garniturou první poloviny devadesátých let, a jsou podezíráni, že pomocí svého majetku zneužívají demokratický systém volených poslanců a zastupitelů a nečestným lobbingem u nich prosazují své parciální zájmy proti zájmům občanské komunity,
- čím dál častěji se ukazuje, že **tržní ekonomika jako hospodářský systém přestala plnit svou velmi důležitou roli v hospodářství**, a to je (vedle odpovědi na otázky CO vyrábět a JAK vyrábět) dát uspokojivou odpověď na otázku **JAK VYTVOŘENÝ PRODUKT SPRAVEDLIVĚ ROZDĚLIT**. Stalo se tak v důsledku prosazované globalizace, a to vznikem obřích nadnárodních produkčních a obchodních korporací, které se z vlivu hospodářské soutěže na národních trzích svým působením v nadnárodní oblasti zcela vymanily. Trh, který dříve působil jako spolehlivý nástroj spravedlivého rozdělování vytvořeného produktu na jedné straně a pracovní síly na straně druhé, totiž úplně selhal. Nadnárodní společnosti, a nejen ty, světový trh totálně ovládly a vytvořený produkt rozdělují pouze v zájmu svých ekonomických cílů, aniž jim v tom brání slabé nebo spíše neexistující odbory. Možnost rozhodovat prakticky neomezeně o osudu, resp. existenci zaměstnanců jim navíc zaručuje ze strany zaměstnanců získání potřebné loajality.
- Avšak, tím nejpodstatnějším faktorem, který dle našeho názoru zásadně rozděluje společnost na stále bohatší miliardáře a trvale chudnoucí zbytek populace, je **hodnota negativních externalit**, resp. náklady na jejich konečnou likvidaci. Netýká se to pouze produkce zboží či služeb, které jsou spojeny se znečišťováním ovzduší či vody, ale také se zamořováním prostředí povolenými či nepovolenými skládkami, ohrožováním světové

fauny a flory nebo dokonce poškozováním lidského zdraví. Řešením jejich problému od doby A.C.Pigoua, (tedy po více než sto let) se zatím bez většího úspěchu zabývají týmy vědců, ekonomů, národohospodářů, ekologů a dalších odborníků, kteří si jsou vědomi jejich pro svět zkázonosného účinku zejména vlivem stále pokračující globalizace a stále se zrychlující honby za ziskem. Snažily jsme se studiem různých pramenů zjistit, zda některá z významných skupin zmíněných odborníků již nenavrhovala řešení pomocí potřebné úpravy společenského systému, avšak bez výsledku. Tím samozřejmě nevyklučujeme, že se takový návrh již někde objevil. Je-li tomu tak, pak jsme přesvědčeny, že se náš návrh odlišuje v tom, že vychází z praktických poznatků našich členek dlouhodobě se pohybujících v prostředí běžných občanů (i když jde o ženy na vyšších ekonomických postech), které se nezabývají ekonomickou či jinou teorií, nýbrž pracují se zcela praktickými poznatky. Předkládaný návrh řešení tudíž nezohledňuje širší vazby s ekonomickým a politickým prostředím a omezuje se pouze na základní principy možného fungování a pozitivního ovlivňování procesu přeměny EU ve spravedlivou a prosperující společnost s moderní a konkurenceschopnou ekonomikou. Sekce PES si je vědoma toho, že její návrh, pokud by byl přijat, představuje velmi dlouhodobý a náročný proces v oblasti legislativy a strukturálních změn a jejich prosazování na úrovni jednotlivých států i v rámci EU. Je však přesvědčena, že k takovým strukturálním změnám v EU, které jsou podobné či obdobné těm, jež PES navrhuje, musí nakonec dojít, má-li se předejít řešení evropské či světové situace pomocí nekontrolovatelné sociální revoluce. Dle názoru PES se relativně brzy ukáže, že navrhované řešení je jedno z mála možných řešení současné patové situace v oblasti prosazování Zelené dohody a účinné hospodářské soutěže. To, co přispělo k rozhodnutí sekce podat tento návrh, který se rodil po dobu několika let, právě nyní, je přesvědčení, že pro navrhovanou změnu je ten nejvhodnější čas.

Sekce se při hledání příčin současného selhávání systému tržní ekonomiky soustředovala především na tyto aspekty:

1. poměr řadového občana ke státu a jeho ochota k plnění občanských povinností vůči státu, resp. jeho loajalita vůči opatřením státu,
2. daňový systém a praktické zkušenosti s jeho fungováním,
3. praktický pohled občana na současné fungování tržní ekonomiky,
4. současný stav řešení problému negativních externalit u nás.

Ad 1):

Z pohledu nestranného pozorovatele vyplývá, že řadový občan nevnímá přínos státu ke zvyšování jeho blahobytu, zlepšování životního prostředí a jeho postavení ve společnosti apod. (v některých skupinách obyvatelstva ho patrně ani nevidí) a podléhá spíše **pocitu nesounáležitosti se státem**. Naproti tomu přehnaně vnímá vše, co se jeví vůči jeho osobě jako nespravedlivé nebo falešné, např. případy prokázané, ale i dosud neprokázané korupce, defraudace, přidělování neoprávněných dotací atd. S tím souvisí jeho neochota k plnění občanských povinností, jako je placení daní, plnění povinností vyplývajících ze zákonů a opatření vládních a správních orgánů (např. dodržování dopravních předpisů, různých lokálních zákazů a nařízení, ale i takových opatření, jako je nošení roušek za covidové pandemie). Běžný občan se totiž většinou neztotožňuje se svými volenými zástupci, které třeba ani nezná, resp. se kterými nesouhlasí, ale kteří mu jsou systémem předem sestavovaných stranických kandidátek vnucováni. Na vině jeho pocitu nesounáležitosti je také pocit neinformovanosti o tom, co jím volení zástupci na politickém poli řeší, nemožnosti jim sdělit svůj názor, prostě obecný pocit, že jako občan a volič nemůže dění ve společnosti nijak ovlivnit.

Ad 2):

S tím bezprostředně souvisí i jeho názor na výběr daní. Řadový **občan platí daně velmi neochotně** a prakticky pouze pod hrozbou výrazných finančních sankcí a nikoliv dobrovolně jako člen komunity, která se rozhodla pro takové společné investice, ze kterých má i on prospěch a které by si jako jednotlivec nemohl nikdy sám pořídít. Hlavním důvodem takového názoru na daně je jeho podezření, že redistribuce daňového výnosu není spravedlivá, v důsledku čehož se cítí jako státem systematicky okrádaný. K tomu se řadí i občasné zprávy o zjištěných korupcích na úrovni řízení státu či o předražených státních zakázkách.

Z druhé strany se daně nejeví v dnešní složité společnosti jako zrovna nejlepší nástroj řešení problémů spojených se společnými investicemi nebo s nutností vyrovnávat některé sociální rozdíly. Daně jsou prozatím hlavním a podstatným zdrojem státních a veřejných příjmů, jde však o problematiku značně složitou vycházející z objemné a nepřehledné legislativy, která si u občanů velmi často vynucuje služby placených poradců. Převážně negativní vztah občana k daním tedy plyne z pocitu, že se v daňové problematice neorientuje a že ani dostatečně nezná účel jejich použití.

V této souvislosti je možná vhodné upozornit na záporný aspekt některých obecně užívaných daní, jako je např. **DPH**. Je neoddiskutovatelné, že tato daň v době svého vzniku (po roce 1945) představovala velký pokrok v řízení hospodářských procesů a dodneška řady států svou velkou oblibu neztratila. Na druhou stranu je třeba vzít v úvahu značné změny, ke kterým mezitím došlo, a nejde jen o změny hospodářské. V tomto kontextu přichází v úvahu především velký pokrok ve vzdělanosti, obecné informovanosti a schopnosti orientace řadového občana

v hospodářsky rozvinutých zemích. Jsme toho názoru, že obecně očekávané hluboké změny ve společenském i hospodářském uspořádání států i změny globální budou vyžadovat loajální postoj co největšího počtu občanů, aby se v tomto procesu nezničila užitečná infrastruktura a nedošlo k jejímu možnému selhání. Jak již bylo řečeno, jedna z věcí, které této loajalitě brání, je pocit neinformovanosti občana o důvodu vzniku daně a o jejím účelu. Obecně lze proto říct, že DPH je občany nazírána podobně jako feudální robota našimi předky. Bylo by tedy vhodné, kdyby došlo **k modernizaci jejího názvu i obsahu, aby jí občan lépe porozuměl a pochopil a ztotožnil se s jejím mechanismem výběru**. Jedině tak je možno počítat s jeho loajalitou k výběru daní, resp. ke státní moci jako celku.

Ad 3):

Přestože se sametovou revolucí spojený návrat státu do tržní ekonomiky byl většinou občanů nadšeně přijat, je dnešní vztah podstatné části občanů k zavedenému tržnímu systému dosti změněný. Řada drobných podnikatelů si prošla, často nezaviněně, peklem bankrotů, exekucí a následné insolvence, nebo se nachází pod kuratelou velkých, většinou nadnárodních korporací, či se setkalo s důsledky monopolního postavení některých účastníků volného pseudotruhu. Řadový občan v roli drobného podnikatele, event. jako OSVČ většinou nepocítuje výhody volného trhu a účinné hospodářské soutěže. Navíc velmi často žije v neustálých obavách o existenci svou i své rodiny, nehledě na stále nebezpečí ze strany objektivních faktorů, jakými je např. současná covidová pandemie. K pocitu nespravedlnosti v tomto ohledu přispívá i nepřehledná dotační politika ČR i EU i sporné záchranářské akce české vlády cílené na udržení hospodářské a kulturní infrastruktury ČR ve stavu před covidem. Běžný občan v roli zaměstnance, pokud své zaměstnání zatím neztratil, žije ve stresu z možné ztráty zaměstnání nejen v souvislosti s pandemií, ale i z důvodu pokračujícího procesu široké automatizace, robotizace, digitalizace, resp. jiného organizačního zásahu nahrazujícího jeho na volném trhu nabízenou pracovní sílu. Obavy takových občanů jsou umocňovány stále vzrůstajícími asanačními či sociálními výdaji státu z veřejných financí utrácených na úkor budoucích daňových příjmů, což dává pocit, že v budoucnu nebude dostatek veřejných zdrojů na pokrytí nezbytných sociálních potřeb občanů. Krátce řečeno: **velmi početná skupina drobných podnikatelů, zaměstnanců a OSVČ není se současným fungováním tržní ekonomiky spokojená**, protože jim neposkytuje dostatečnou existenční jistotu.

Ad 4):

Z dostupných zdrojů bylo zjištěno, že se v řadě států **problém negativních externalit** vůbec neřeší anebo jen částečně, a to buď přímými regulacemi nebo nepřímo formou tržních řešení, většinou však zcela nedostatečně. Produkce spojená se vznikem negativních externalit (až na výjimky) přenáší náklady jejich

likvidace na konečného odběratele, resp. na komunitu, v jejímž správním teritoriu ke změně produktu v odpad dochází a která je za ekologickou likvidaci vzniklého odpadu ze zákona odpovědna. Odborná literatura říká, že přítomnost negativní externality způsobuje, že mezní společenské náklady převyšují mezní soukromé náklady subjektu, který negativní externalitu produkuje, a ve svém důsledku způsobuje neekonomickou nadprodukcí. Z toho vyplývá, že cena produktu nezahrnuje náklady spojené s jeho likvidací, čímž se bezdůvodně zvyšuje marže producenta. Na druhou stranu kupující sice zaplatí při nákupu produktu nižší cenu, ale jako daňový poplatník se svými prostředky podílí na likvidaci odpadu, který sám nezpůsobil, nýbrž ho způsobil producent svým rozhodnutím produkt vyrobit. Zjednodušeně řečeno: původci negativních externalit se obohacují na úkor veřejných financí, a tak se na redistribučním procesu podílejí jako skuteční příjemci, a to z pohledu řadového občana zcela neoprávněně. To také vysvětluje raketový růst bohatství většiny českých miliardářů, který by bez již zmíněného zneužívání negativních externalit nebyl jinak možný. Ke stejnému výsledku můžeme dojít i při zkoumání procesu znečištění ovzduší či vody, resp. při zkoumání dalších forem vzniku negativních externalit. Jiným aspektem této zjednodušené analýzy je pak fakt, že celý tento proces se vyvíjí jakémukoliv vlivu tržní ekonomiky, resp. hospodářské soutěže, a to především tím, že je státními orgány buď nevědomě nebo možná i cíleně přehlíženo.

Shrneme-li všechny **zápory negativních externalit**, pak dostaneme tento stručný výčet:

- působí újmu celé společnosti znečištěním ovzduší, vody i životního prostředí,
- přinášejí bezdůvodné obohacení svým producentům,
- nezapočtením likvidačních nákladů odpadů do ceny produktu pokrývají trh, který pak ztrácí svou schopnost regulovat nadprodukcí, resp. pozitivně ovlivňovat některé další aspekty hospodářské činnosti směřující ke zdravé regulaci trhu,
- přispívají ke zvyšování pocitu daňového poplatníka, že s jeho daněmi není dobře nakládáno, což značně ovlivňuje jeho loajalitu ke státu.

Návrh na změnu v legislativě a na způsob řízení umožňující zlepšení funkce tržní ekonomiky, jakožto dlouhodobě osvědčeného hospodářského systému

Po zvážení všech shora uvedených okolností překládáme tento návrh:

Jednotnou daň z přidané hodnoty (danou 1-2 sazbami) nahradit daní pružnou, která by byla u různých produktů a služeb různá. Stanovena by byla sazebníkem (obdobným sazebníku celnímu), určujícím její výši v závislosti na tom, zda příslušná hospodářská činnost produkuje negativní externality (zvýšení sazby) nebo zda např. přispívá k plnění cílů Zelené dohody (snížení sazby).

Zvýšení sazby by mělo pokrývat celý pozdější náklad, který stát nebo region musí vynaložit u daného produktu na likvidaci odpadu a všech souvisejících škod. Pro lepší orientaci občana by bylo lépe změnit název DPH tak, aby zdůrazňoval její ekologicky zaměřený charakter. Ostatní mechanismus této daně, včetně jejího výběru by mohl zůstat beze změny.

Komentář:

Zvýšení sazby DPH by mělo představovat hodnotu, kterou bude muset stát nebo region vynaložit na budoucí likvidaci konečného odpadu, resp. jiné náklady spojené se zachováním zdravého životního prostředí. Cena produktu/služby by se sice zvýšila, což by negativně ovlivnilo poptávku, došlo by ke snížení spotřeby daného produktu/služby a následně ke snížení jeho nabídky, a tím i ke snížení produkce negativních externalit. Tak by došlo i k prevenci vzniku nadvýroby a ke vzniku z toho plynoucích úspor státních a veřejných financí. Ceny by vzrostly, ale pouze u těch výrobků, jejichž výroba, ale i další činnosti související s jejich spotřebou (doprava, zejména na velké vzdálenosti, marketing apod.) byla spojena s produkcí negativních externalit. Současně by docházelo k náhradě těchto nežádoucích produktů jinými, jejichž výroba by byla ekologičtější. Rovněž by postupně docházelo k omezování nežádoucího vlivu globalizace (jako je přeprava produkce, zejména na dlouhé vzdálenosti, kterou je možno vyrobit v místě nebo poblíž místa spotřeby) a k rozvoji pro místní zaměstnanost žádoucí regionalizace. Vzhledem k tomu, že by sazebník, jehož sazby by byly průběžně obměňovány dle výše skutečných nákladů likvidace odpadu a ostatních ekologických činností, byl zcela v kompetenci národních resp. unijních orgánů, došlo by ke zlepšení státních i veřejných financí, neboť by skončilo bezdůvodného obohacování producentů, a k náhradě většiny ekologických nákladů, které jsou dnes hrazeny z rozpočtů. Jako laici v tomto oboru nemáme potřebné odborné ekologické znalosti, statistické údaje či nástroje, které by nám pomohly propočítat účinnost takové změny, náklady na ni, resp. celkový rozdíl oproti výběru dnešní DPH. Nicméně jako zkušení praktici víme, že realizace našeho návrhu by zcela jistě vedla k zlepšení podmínek pro plnění Zelené dohody a zejména by přispěla k férovější hospodářské soutěži.

Závěr:

V této souvislosti je třeba dodat, že EKONOMIKA NEZNÁ POJEM DOBROVOLNOST – loajalita občana k dodržování zákonů nebo k přijímání vládních opatření je dosahována buď udělováním nějakého bonusu („cukr“) nebo sankcí („bič“) a je jí dosahováno pouze tam, kde státní orgány neopomněly včas a vhodně širokou veřejnost o svých krocích informovat, event. s ní na dané téma i diskutovat a docílit tak jejího, třeba jen tichého konsenzu. I když si to některé

vlády neuvědomují nebo nechtějí připustit, je dnes společenský konsenzus na všech úrovních společenského nebo politického života zcela zásadní. V dřívější době, kdy informovanost občanů závisela pouze na informačních zdrojích, jakými byly tisk, rozhlas a televize (navíc za totality značně omezovaných), nebyl společenský konsenzus ani zdaleka pro vládnoucí garnituru tak důležitý a ta mohla jeho potřebu beztretně přehlížet. V dnešní době však není možno na veřejnost nahlížet stejným způsobem: občané chtějí mít jistotu, že jsou o všem podstatném, co se ve státě či jejich regionu děje nebo má dít, náležitě informováni, a to i když event. sami jeví nezájem. Jestliže se jim ze strany vlády a ostatních státních orgánů takových informací nedostává, cítí se opomíjeni a snaží se potřebné informace získat cestou jiných informačních zdrojů, včetně sociálních sítí. Dle našeho názoru je na čase, aby se tato praxe vládnoucích garnitur konečně změnila a vláda a státní orgány pochopily, že občan jakožto volič je silným partnerem v tomto procesu a je třeba o jeho loajalitu neustále usilovat. Informovanost občana úzce souvisí i s potřebou jeho dobré orientace v mocenských nástrojích, jakými jsou zákony a vládní opatření. Je třeba, aby všechny normy, včetně daňových zákonů, byly pro občana co nejsrozumitelnější a pokud je to v tomto směru zapotřebí, aby byly doprovázeny srozumitelným výkladem. Za tím účelem je třeba, aby se členové zákonodárných sborů i exekutivních orgánů naučili vnímat chování, postoje a názory občanů a chápat jejich filozofii. Tím by mohlo dojít k většímu pocitu sounáležitosti občanů se státem a konečně by se odstranil dosud přetrvávající vztah občana a státu, obvykle vyjadřovaný jednoznačným označením „my a oni“, který prokazatelně brání rozvoji naší společnosti.

Dalším, i když neméně důležitým předpokladem společenského konsenzu s takovou změnou je i to, aby se i celkový názor na justici a spravedlnost v našem státě podstatně změnil. Není prostě možné, aby se kauzy korupce, podvodů, defraudace a jiných závažných obvinění, řešily způsobem, který v řadovém občanu vyvolává pocit úmyslného protahování řízení, resp. pocit nespravedlivých soudních rozhodnutí.

Věříme, že tento náš příspěvek obsahující i konkrétní návrh vezmete při přípravě avizované konference v úvahu a že i našich poznatků z praxe budete moci využít.

S pozdravem

FÓRUM ŽEN, z.s.

Ing. Marie Marvanová

Ing. Jana Maussen

V Praze dne 14. listopadu 2020